

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΑΦΙΕΡΩΜΑ
----------------	------	--------------	------------	--------	--------	----------

Οι ελληνικές σημαίες επιστρατεύονται σχεδόν σε κάθε διαμαρτυρία, ως «σύμβολο» νομιμοποίησης των καταλήψεων. Στη φωτογραφία, εργαζόμενοι του υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

Κρατική παράλυση και σκληνικό χάους

Η εικόνα της Ελλάδας την τελευταία εβδομάδα κάνει τον γύρο του κόσμου

Την εικόνα μιας χώρας με σημάδια γε- νικευμένης κρατικής παράλυσης, η ο- ποία αδυνατεί να ανταποκριθεί ακόμα και σε στοιχειώδεις καθημερινές υπο- χρεώσεις, εκπίπτει στο εξωτερικό η Ελλάδα, επιτείνοντας στο εσωτερικό την αγωνία και τον φόβο ακόμα και για την επόμενη ημέρα.

Οι καταλήψεις υπουργείων, πανεπι- στημίων, σχολείων, η ακινητοποίηση των μέσων μαζικής μεταφοράς, η συ- χνότητα των κρουσμάτων τυφλής βίας και «αυτοδικίας», η εκτόξευση τηλεοι- γραφικών απειλών εκ μέρους εκπρο- σώπων διαφόρων ομάδων, συνθέτουν σκληνό χάους, στο οποίο έχουν ε- γκλωβιστεί οι δοκιμαζόμενοι από τα οι- κονομικά μέτρα πολίτες.

Το υπουργείο Εσωτερικών για πα- ράδειγμα, την εβδομάδα που πέρασε, ουσιαστικά λειτούργησε μόνον μια η- μέρα, καθώς τελούσε υπό κατάληψη α- πό υπαλλήλους, ενώ ο «πολιορκηθείς» υπουργός Χάρης Καστανίδης μετέβη στη Βουλή ξεφεύγοντας από τον κλοιό, για να κοινοποιήσει αποφάσεις σχετι- κά με τη διαχείριση του προβλήματος της ασφυκτικής συσσώρευσης απορι- μμάτων. Το υπουργείο Υγείας, στην οδό Αριστοτέλους, σχεδόν καθημερι- νά είτε τελεί υπό κατάληψη, είτε πο- λιορκείται από εργαζόμενους διαφόρων υπηρεσιών και φορέων της Υγείας, εί- τε συμβαίνουν και τα δύο. Μάλιστα το εναρκτήριο λάκτισμα έδωσαν οι υ- πάλληλοι του υπουργείου, όταν την 9η Σεπτεμβρίου προχώρησαν σε κατάλη- ψη απαντώντας σε αιχμηρές δηλώσεις του υπουργού Ανδρέα Λοβέρδου περί «ποιότητας» δημοσίων υπαλλήλων. Εκτοτε, τα στελέχη του υπ. Υγείας θυ- μίζουν «νομάδες», καθώς πηγαίνουν α- πό γραφείο σε γραφείο ή «μετακομι- ζουν» σε άλλα κτίρια για να κάνουν τη

δουλειά τους. Η ακύρωση σημαντικών ραντεβού συνοδεύεται από περιορισμό αποφάσεων «στα άκρως επείγοντα». Σχεδόν δέκα ημέρες καθυστέρησε η κα- ταβολή των πολυτεκνικών επιδομάτων από τον ΟΓΑ. Ο λόγος; Λόγω καταλή- ψων στάθηκε αδύνατο να ολοκλη- ρωθού αναγκαίες διαδικασίες. Οπως δή- λωσε στην «Κ» στέλεχος του υπουρ- γείου, «υπήρξαν μέρες με τρεις δια- φορετικές δίωρες συναντήσεις με δια- μαρτυρομένους»...

Πριν από λίγες ημέρες «αγανακτι- σμένοι» με τον νόμο- πλαίσιο φοιτητές

Καταλήψεις, σκουπίδια, «νομάδες» υπουργοί, αγανακτισμένοι, ύβρεις, προπηλακισμοί, ομπριές υπαλλήλων.

επιχείρησαν να ανέβουν στην ταράτσα του υπουργείου Παιδείας στο Μαρου- σι, για να απλώσουν ένα τεράστιο πα- νό «κατάληψης». Δεν τα κατάφεραν. Συμβιβάστηκαν με μια κατάληψη τε- τράωρης διάρκειας στον δεύτερο όροφο του κτιρίου, φωνάζοντας ρυθμικά συν- θήματα κατά της «δοτής κυβέρνη- σης», των «ξεπουλημένων πανεπιστη- μικών» κ. λπ. Την ίδια ώρα, συνά- δελφοί τους στο Φυσικό Κρήτης κρα- τούσαν ομπήρους (επί 12ωρο) διδάσκο- ντες εκβιάζοντάς τους ώστε να γίνουν οι εξετάσεις του Σεπτεμβρίου. Οι ανυ- πόγραφοι αρίους που τοκοκολλήθηκαν σε κτίρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Μυτιλήνη, με τις οποίες στοχο- ποιούνταν διδάσκοντες που στάθηκαν εξ αρχής κατά των καταλήψεων, είναι δείγμα του κλίματος εκφοβισμού στα

ανώτατα ιδρύματα. Η αν. καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Βάσω Κι- νητή συνοψίζει στην «Κ»: Το πιο θλιβε- ρό και ανησυχητικό είναι ότι τέτοιες ε- νέργειες, δηλαδή η αποκάλυψη στο- χοποίησης, οι ύβρεις, οι προπηλακισμοί και η ομπρία συναδέλφων τείνουν να καταστούν μέρος της καθημερινότητας στα πανεπιστήμια.

Από τον χορό των καταλήψεων- α- πό εργαζομένων σε αυτό- δεν εξαιρέ-θηκε το υπουργείο Πολιτισμού, ενώ στην Ακρόπολη έδωσαν ραντεβού δια- μαρτυρίας αρχαιολόγοι ντυμένοι στα μαύρα. Η σχετική φωτογραφία έκανε τον γύρο του κόσμου.

Κατά γενική ομολογία, το υπουργείο που έχει δονθεί περισσότερο από φω- νές διαμαρτυρίας και στο οποίο έχουν εισβάλει απεργοί είναι το Υποδομών στον Χολαργό. Με σημαντικό ρόλο τον γνωστό για τον φραστικό του πλου- ραλισμό κ. Θύμιο Λυμπερόπουλο, οι τα- ξιτζήδες πολιορκήσαν και την περα- σμένη Πέμπτη το υπουργείο, κατα- λαμβάνοντας το γραφείο του γεν. γραμματέα. Ακροβατώντας μεταξύ συνδικαλιστικού μαζικισμού και α- κραιάς αποφασιστικότητας, ο κ. Λυ- μπερόπουλος προειδοποίησε το πα- νελλήνιο με το ενδεχόμενο «να θυ- σάσουμε τις ζωές μας και των οικο- γενιών μας», θέτοντας ως κόκκινη γραμμή την ανατροπή της απελευ- θερώσεως του επαγγέλματος.

Ως τυπική επιβεβαίωση σειράς ε- νεργειών που παραβιάζουν το γράμμα του νόμου, ξεπερνώντας κατά πολύ τα συνταγματικά θέσφατα των δικαιώ- ματος στη διαμαρτυρία, έρχονται οι κα- θημερινές εισαγγελικές παραγγελίες και η διενέργεια προκαταρκτικών εξετά- σεων. Ίσως ο αριθμός τους αποτελεί ρε- κόρ στα ελληνικά δικαστικά χρονικά.

Ενα «δείγμα» βανδαλισμού

«Είμαι 33 χρόνια εκπαιδευτικός και δεν έχω δει ποτέ κάτι παρό- μοιο» εξομολογείται στην «Κ» -εν μέσω καταγγελιών για ανεξέλε- γκτη δράση εξωσχολικών σε υπό- κατάληψη σχολεία- ο διευθυντής του 8ου Γυμνασίου Αθηνών, στην περιοχή της Αχαρνών, κ. Κων. Αλε- ξίου. Δύο 24ωρα κράτησε η κατά- ληψη στο σχολείο του, που ήταν ό- μως αρκετά για τους άγνωστους βανδάλους. Δεν υπήρξε αντικειμε- νο κήποιος αξίας που να έμεινε στη θέση του, όλοι οι υπολογιστές έκαναν φτερά, το φαξ, όλες οι ηλε- κτρικές συσκευές, έκλειψαν ακόμα και θρανία, έσπασαν βρύσες, άδει- ασαν πυροβεστήρες, λείε σκαρι- σμένος ο κ. Αλεξίου. Αυτόπτης μάρτυρας μετέφερε στους καθη- γητές την εξής εικόνα: μία από τις δύο «νύκτες κατάληψης» είδε ένα φορτηγό που νεαροί γέμιζαν με πράγματα, σαν να γινόταν βιαστική μετακίνηση. Και δεν είναι μόνον οι υλικές ζημιές. Στα Γιάννενα, ένας 20χρονος και μια 16χρονη που βρί- σκονταν στο προαύλιο σχολείου διακομίστηκαν εσπευσμένα στο νοσοκομείο μετά χρήση ναρκωτι- κών, ενώ στο Αρκαλοχώρι Ηρα- κλείου Κρήτης νεαρός απείλησε μαθήτριά με πιστόλι κρότου όταν η ίδια παρακάλεσε αυτόν και την πα- ρέα του να φύγουν από το scho- λείο. Η συνολική αποτίμηση των ζημιών φοβίζει, όπως οι ίδιοι λένε, τους υπευθύνους του υπ. Παιδείας.

Εκτός ορίων η κατάσταση με τα σκουπίδια

Της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Ευλοδαρμοί, καταλήψεις, απειλές. Το σωματείο των εργαζομένων στην Το- πική Αυτοδιοίκηση, η γνωστή για τη σκληρή στάση της ΠΟΕ - ΟΤΑ, ανα- δεικνύεται σε βασικό πυρήνα... της εικόνας διάλυσης της εβδομάδας που πέρασε, πλήττοντας παράλληλα τα συμφέροντα εκείνων που εκπρο- σωπεί. Το βράδυ της Παρασκευής, η κατάσταση στη Φυλή ήταν εκφυλισ- μενη, καθώς η κυβέρνηση αποφάσισε να προχωρήσει στην αποκομιδή των σκουπιδιών με ιδιωτικά συνεργεία, γεγονός το οποίο είχε ως αποτέλεσμα το συνδικάτο να απειλήσει για αγώ- να μέχρι τελικής πτώσης. Απέναντι τους βρέθηκαν παρατεταγμένα τα ΜΑΤ και το σκληρό που στήθηκε πα- ρέπεμπε σε μπρα ντε φερ.

Η στάση συνδικαλιστών της Ομο- σπονδίας τις τελευταίες ημέρες που ξέφυγε από τα όρια ήταν ο καταλύ- της για να στραφεί η συζήτηση από τα αιτήματα των εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση -οι οποίοι έ- χουν υποστεί μεγάλες μειώσεις μισ- θών- στην ανάγκη συνολικής α- ντιμετώπισης του προβλήματος των απορριμμάτων με τη δραστηριοποί- ση ιδιωτών. Ήδη, το βράδυ της προηγούμενης Παρασκευής ιδιωτι- κά απορριματοφόρα της περιφέ- ρειας ανέλαβαν το έργο της αποκο- μιδής, καθώς σύμφωνα με το ΚΕΕΛΠΙΝΟ τίθεται άμεσος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία.

Η συσσώρευση των σκουπιδιών εί- ναι το βασικό μέσο πίεσης που χρη- σιμοποιεί η ΠΟΕ - ΟΤΑ για την ικα- νοποίηση των αιτημάτων της εδώ και πολλά χρόνια. Ένας από τους πρω- τεργάτες της οικοδόμησής του προ- φιλ της ομοσπονδίας, που ωστόσο σήμερα έχει αποχωρήσει, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η ΠΟΕ - ΟΤΑ α- ντλεί τη δύναμή της από τον μεγά- λο αριθμό των μελών της (περίπου 70.000), αλλά και από το γεγονός ό- τι το αντικείμενο της εργασίας των δημοτικών υπαλλήλων προσφέρει «μέσα πίεσης». Καθαριότητα, βρε- φονηπιακοί σταθμοί, υπηρεσίες ε- ξυπηρέτησης του πολίτη.

Εκτός από τα σκουπίδια στους δρό- μους, τον Μάρτιο φτάσαμε στην κα- τάληψη του δημαρχείου της Αθήνας -για να μην απολυθούν συμβασιού- χοι-, στις συνεδριάσεις του δημο- τικού συμβουλίου σε ξενοδοχεία, στον προχθεσινό ευλοδαρμό του δημάρ- χου Νεάπολης-Συκεών κ. Σ. Δανι-

λίδη και τον προπηλακισμό του Γε- ρμάρχου Αθηναίων κ. Γ. Καμίν. Ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας από το 2001 κ. Θέμης Μπαλασόπουλος α- ντέδρασε στους προπηλακισμούς. Εξηγεί όμως ότι «ο κόσμος είναι ορ- γισμένος». Ο ίδιος πάντως είναι ορ- γισμένος με το ΠΑΣΟΚ που δεν του έδωσε το χρίσμα του υποψηφίου στον Δήμο Γλυφάδας στις προ- πηγούμενες δημοτικές. Ο εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης, πρόεδρος των εργαζομένων του Δήμου Αθηναί- ων, κ. Βασίλης Πολυμερόπουλος, α- πό την άλλη, μιλώντας την προη- γούμενη εβδομάδα στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας τόνισε α- πευθυνόμενος στον δήμαρχο «αν βά- λει ιδιωτικά συνεργεία, θα υπάρξει αιματοκυσία. Δεν ελέγχουμε την κατάσταση». Όσοι τον γνωρίζουν, το- νίζουν ότι κράτησε χαμηλούς τόνους.

Ο εκβιασμός με την «εγκατάλει- των σκουπιδιών στους δρόμους φαι- νεται ότι τελικά στις σημερινές συν-

Αργά την Παρασκευή συνδικαλιστές της ΠΟΕ - ΟΤΑ και ΜΑΤ βρέθηκαν απέναντι στη Φυλή.

θήκες μπορεί να λειτουργήσει ως μπουρτανγκ. Ο δήμαρχος κ. Γιώρ- γος Καμίνης, αναγνωρίζει το πρό- βλημα αλλά τηρεί στάση αναμονής. «Η κρίση παράγει ευκαιρίες. Και η κρίση των τελευταίων ημερών με τα σκουπίδια μάς δίνει την ευκαιρία να δούμε ένα μεγάλο πρόβλημα κατάρ- ματα. Δεκάδες πόλεις στην Ευρώπη έχουν επιλύσει το πρόβλημα. As μελετήσουμε την εμπειρία τους και as εφαρμόσουμε και εδώ βιώσιμες και αποτελεσματικές πολιτικές» δήλωσε στην «Κ».

Ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Γιάννης Μπουτάρης δρομολογεί δρα- στικές αλλαγές. «Επανεσχεδιάζου- με όλο το σύστημα καθαριότητας σε συνεργασία με το Πολυτεχνείο του ΑΠΘ σε ό, τι αφορά τα δρομολόγια αποκομιδής, τη χωροθέτηση των κά- δων, την αξιοποίηση του ανθρώπι- νου δυναμικού. Το θέμα της αξιο- ποίησης και ιδιαιτέρως στην καθαριό- τητα δεν είναι για εμάς ταμπό. Ωστό- σο αυτό που μας απασχολεί κατ' αρ- χήν είναι ο εξορθολογισμός του υ- φιστάμενου συστήματος καθαριό- τητας του δήμου» τόνισε στην «Κ».

Με τα σκουπίδια βουνό, άνοιξε το θέμα δραστηριοποίησης των ιδιωτών.

Το δόγμα της μηδενικής ανοχής υιοθετεί τώρα η κυβέρνηση

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Σκληρή γραμμή έναντι των συνθηκών α- νομίας που έχουν επικρατήσει τα τε- λευταία 24ωρα υιοθετεί πλέον η κυ- βέρνηση. Οι καταλήψεις σε δημόσια κτί- ρια και υπουργεία, καθώς και η εκρη- κτική κατάσταση στους δρόμους της Αθήνας που έχουν μετατραπεί σε σκουπίδοτοπους, οδήγησαν την κυ- βέρνηση στην απόφαση να προχωρή- σει στην υιοθέτηση δόγματος μηδενι- κής ανοχής.

Στις αλληπάλληλες συσκέψεις που έ- γιναν μεταξύ Πέμπτης και Παρα- σκευής, αποφασίστηκε καταρχήν η πο- λυήμερη υγειονομική διάταξη από τον κ. Α. Λοβέρδο και έπειτα η ανα- κοίνωση κινητοποιήσεων των ιδιωτών για τη περισύλλογή των σκουπιδιών α- πό τον κ. Χ. Καστανίδη. Οι κ.κ. Λο- βέρδος και Άννα Διαμαντοπούλου ή- ταν ευθύς εξ αρχής υπέρ της υιοθέτη- σης δυναμικής απάντησης, θεωρώντας ότι μόνο κατ' αυτό τον τρόπο θα μπό- ρούσαν να στείλουν ένα μήνυμα α- ποφασιστικότητας της κυβέρνησης και επιβολής της θέλησής της να ε- παναφέρουν την καθημερινότητα των Ελλήνων σε ομαλούς ρυθμούς.

Το μεσημέρι της Παρασκευής έγινε η τελευταία σχετική σύσκεψη με τη συμμετοχή των κ. Ευ. Βενιζέλου, Δ. Ρέπ- πα, Χ. Καστανίδη, Μιλτ. Παπαϊωάννου, Χρ. Παπουτσά και Άννας Διαμαντο-

πούλου. Αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι κάθε υπουργός που συναντά πρό- βλημα στην καθημερινή λειτουργία του υπηρεσιών της ευθύνης του, θα ζητεί την επέμβαση των αστυνομικών και ει- σαγγελικών αρχών. Το μοντέλο εφαρ- μόστηκε ήδη σε περιπτώσεις που α- φορούν στο υπουργείο Παιδείας, κρί-θηκε επιτακτικό και αποφασίσθηκε να επιταχθεί και στα υπόλοιπα υ-πουργεία.

Η εξέλιξη αυτή ήταν μάλλον ανα- μενόμενη, καθώς ακόμη και οι πιο δύ- σπιστοι συμφώνησαν ότι η εικόνα παράλυσης του κράτους και κατάρ- ρευσης της λειτουργίας του εγκυμονεί κινδύνους επέκτασης των φαινομένων με απρόβλεπτες συνέπειες. Ετσι τέ-θηκαν δύο βασικοί στόχοι:

Πρώτον, ει δυνατόν μέσα στα αμέ- σως επόμενα 24ωρα να μην υπάρχουν απορρίμματα στους δρόμους της Αθή- νας, ακόμη και αν αυτό σημαίνει α- στυνομική παρέμβαση για να ανοιχθεί οι Χώροι Υγιεινολογικής Ταφής τους. Ο δεύτερος στόχος ήταν να λυθούν οι κα- ταλήψεις των υπουργείων με αρχικό μέ- σον την περικοπή των μισθών των ερ- γαζομένων. Υπενθυμίζεται ότι τα πε- ρισσότερα από τα υπουργεία τελούσαν υπό κατάληψη όλη την εβδομάδα που πέρασε, με αποτέλεσμα, ο κ. Ευάγγε- λος Βενιζέλος να αναγκασθεί να... με- τακομίσει μόνιμα στα γραφεία της α- ντιπροεδρίας και τον κ. Χάρη Καστα-

Για να μην επεκταθούν τα φαινόμενα παράλυσης η κυβέρνηση αποφάσισε να ε- ξαντλήσει τον νόμο απέναντι σε όσους παρεμποδίζουν τη λειτουργία του κράτους.

Στόχος να μην επεκταθούν το φαινόμενα αυθαιρεσιών – Διαγραφή από τη Ν.Δ. του Θύμιου Λυμπερόπουλου.

νίδη να αναζητά κτίριο για να δώσει προγραμματισμένη συνέντευξη Τύ- που. Η κυβέρνηση ευελπιστεί ότι το μέ- τρο της περικοπής των μισθών θα λει- τουργήσει πειστικά τόσο για τους συνδικαλιστές καταλήψεις, όσο και γι'

αυτούς που απλά δεν μπορούν να με- ταβούν στην εργασία τους, επειδή οι πόρτες είναι κλειστές. Σε κάθε περί- πτωση στο Μέγαρο Μαξίμου θεωρούν ότι η κυβέρνηση πρέπει να αντιμετω- πίζει τις ακραίες αυτές κινητοποιήσεις με πυγμή. Επόμενος πονοκέφαλος είναι οι πα- νελλαδικές απεργίες αυτής της εβδο- μάδας και στην κυβέρνηση θέλουν να αποφύγουν την εκτροπή της κα- τάστασης. Γι' αυτό και την Παρα- σκευή επέλεξαν να αναλάβουν δράση, πριν το φαινόμενο πάρει διαστάσεις και

από κάποια στιγμή κι έπειτα ξεφύγει α- πό τον έλεγχο, παντελώς. Επίσης, η κυβέρνηση σε μια προ- σπάθεια να αποφυγή κρούσματα αι- σχροκέρδειας στην αγορά, λόγω των α- περγιακών κινητοποιήσεων, αποφάσισε την Παρασκευή να προχωρήσει στην επιβολή πλαφόν στις τιμές των καυ- σίμων. Ήταν η απειλούμενη απεργία των τελωνειακών και το πρόβλημα που θα προκαλούσε στη ροή τους στην α- γορά, που ώθησε το αρμόδιο υπουργείο στη λήψη της συγκεκριμένης απόφα- σης. Τελικώς, αργά προχθές η συγκεκριμένη απεργία κρίθηκε παράνομη.

Διαγραφή Λυμπερόπουλου

Τέλος, ιδιαίτερης αναφοράς θα πρέ- πει να τύχει και μια παρέμβαση στην οποία προχώρησε από την πλευρά της η Νέα Δημοκρατία, αργά το βράδυ της Παρασκευής. Συγκεκριμένα, προχώ- ρησε στη διαγραφή του προέδρου του συνδικάτου των ταξί, Θ. Λυμπερό- πουλου, ο οποίος απείλησε ότι θα... «λιώ- σει» τον πρόεδρο του ΙΚΑ αν δεν πά- ρει πίσω εγκύκλιο που αφορούσε στους ταξιτζήδες. Ο κ. Λυμπερόπουλος ήταν μέλος της πολιτικής επιτροπής της Ν.Δ. και αναπληρωτής γραμματέας Παρα- γωγικών Τομέων του κόμματος και μό- λης την Τετάρτη είχε συναντηθεί με τον πρόεδρο της Ν.Δ. Για την ιστορία, ο κ. Λυμπερόπουλος όλη την εβδομάδα που πέρασε έκανε σειρά επιθετικών δη-

λώσεων και παρεμβάσεων. Ούτως ή άλλως, οι συγκινησιές ή- ταν ένα από τα πιο πολύπαθα μέτωπα των απεργιακών κινητοποιήσεων, την εβδομάδα που πέρασε.

Το πολύμνο απεργιακό παράζ των εργαζομένων στις συγκινησιές - που θα συνεχιστεί τουλάχιστον και την άλλη εβδομάδα - έχει επιφέρει πρόσθετα κυπήματα στη ζωή της πόλης. Ο ε-μπορικός κόσμος μιλάει για χαριστική βολή, καθώς μειώθηκε δραματικά ο α- ριθμός των μετακινούμενων προς το κέντρο για αγορές, το επιβατικό κοινό και οι εργαζόμενοι βιώνουν αφάνταστη ταλαιπωρία, ενώ τις ημέρες που τα μέ- σα μεταφορές παραμένουν ακίνητα και τα ταξί βάζουν χειρόφρενο, η μετακι- νηση με τα Ι.Χ. καθίσταται μαρτυρική πολύωρη εμπειρία.

Και η ταλαιπωρία είναι «εδάφους - α- έρος», αφού σοβαρά προβλήματα ση- μειώνονται καθημερινά και στις αε- ροπορικές μετακινήσεις, με τις καθυ- στερήσεις πτήσεων -έως και πέντε ώ- ρες- να βρίσκονται στην ημερήσια διά- ταξη των αεροδρομίων της χώρας.

Όσον αφορά το μέτωπο των επιγεί- ων μέσων, οι απεργοί στις αστικές συ- γκινησιές, αλλά και οι εργαζόμενοι στον ΟΣΕ υποστηρίζουν ότι έχουν σοβαρές μισθολογικές περικοπές, ενώ από τις εταιρείες (ΟΑΣΑ και ΟΣΕ) έχει ήδη αποχωρήσει ικανός αριθμός ερ- γαζομένων λόγω των μετατάξεων.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΑΦΙΕΡΩΜΑ
----------------	------	--------------	------------	--------	--------	----------

«Κούρεμα» αλλά και δημοσιονομική προσαρμογή

Στην τελική ευθεία οι διαβουλεύσεις μεταξύ των ιδιωτών επενδυτών και της Ευρωζώνης

Του ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ

Στην τελική ευθεία εισέρχονται αυτήν την εβδομάδα οι διαβουλεύσεις μεταξύ των ιδιωτών επενδυτών και της Ευρωζώνης για το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων και την οριστική λύση στην ευρωπαϊκή κρίση χρέους, με όλα τα ενδεχόμενα να είναι ανοικτά. Το μόνο που μπορεί να θεωρείται από τώρα βέβαιο είναι ότι όποια χαρακτηριστικά και αν έχει η λύση στην οποία θα καταλήξουν οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ελλάδα θα συνεχίσει τη δημοσιονομική προσαρμογή υπό ακόμη αυστηρότερη επίτηρηση, που θα αγχίζει εάν δεν θα ξεπερνάει τα όρια της εθνικής κυριαρχίας. Ηδη, σύμφωνα με κοινοτικές πηγές, η τρόικα αναζητεί στελέχη τα οποία θα εγκαταστήσει επί μονίμου βάσεως στο υπουργείο Οικονομικών για να παρακολουθούν στενά την εξέλιξη των εσόδων και των

Οι ελληνικές τράπεζες διαφωνούν με ένα πολύ μεγάλο haircut - Οριστικές αποφάσεις στη Σύνοδο Κορυφής της 23ης Οκτωβρίου.

δαπανών και να αναφέρουν την πορεία εφαρμογής των μέτρων κάθε μήνα απευθείας στον Έλληνα πρωθυπουργό, αλλά και στην τρόικα. Επίσης, εξετάζονται σενάρια ακόμη πιο στενής επίτηρησης, ίσως και επιτροπείας. Προκειμένου να γίνουν ευκολότερα αποδεκτά -πολιτικά και κοινωνικά- καταβάλλεται προσπάθεια να έχουν τον χαρακτήρα μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής πολιτικής για τις χώρες που βρίσκονται σε πρόγραμμα στήριξης (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία) ή έχουν υπερβολικό έλλειμμα.

Σε ό,τι αφορά την αυστηρή δημοσιονομική προσαρμογή, κυβερνητικές πηγές αναφέρουν ότι όποιο και αν είναι το εύρος του κουρέματος, είτε γίνει με εθελοντική συμμετοχή των ιδιωτών είτε τους επιβληθεί, από τούδε και στο εξής και όσο θα χρηματοδοτείται από τα κράτη-μέλη, η Ελλάδα θα είναι υποχρεωμένη να παράγει πρωτογενή πλεονάσματα. Με άλλα λόγια, θα πρέπει τα έξοδα της -εκτός δαπανών για τόκους- να είναι λιγότερα από τα έσοδα της. Αφού η Ελλάδα επιτυγχάνει αυτόν τον στόχο, η Ευρωζώνη και το ΔΝΤ θα αναλαμβάνουν την εξυπηρέτηση του χρέους, που θα απομείνει μετά το haircut.

Για πόσο διάστημα θα ισχύει αυτή η δέσμευση είναι στοιχείο της διαπραγματεύσης. Η ελληνική πλευρά διεκδικεί την κάλυψη των αναγκών εξυπηρέτησης του χρέους από την τρόικα έως ότου επιστρέψει στις αγορές. Ωστόσο, σε πρώτη φάση, το νέο πακέτο χρηματοδότησης θα διαρκέσει έως τα μέσα του 2014. Επίσης, δεδομένη θεωρείται η στήριξη των ελληνικών τραπεζών, οι οποίες στην περίπτωση ενός haircut μεγαλύτερου του 30% - 35% θα υποχρεωθούν να προσφύγουν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και θα θεθούν -επί της ουσίας- υπό τον έλεγχο της τρόικας. Κούρεμα θα υποστούν και τα ομόλογα που έχουν στην κατοχή τους τα ασφαλιστικά Ταμεία. Ωστόσο, είναι ασαφές εάν η Ευρωζώνη είναι πρόθυμη να χρηματοδοτήσει και τις δικές τους ζημιές.

Όλα αυτά, όπως και πολλές άλλες σημαντικές λεπτομέρειες θα καθοριστούν τις επόμενες ημέρες, ώστε οι ηγέτες της Ευρωζώνης να είναι σε θέση να λάβουν οριστικές αποφάσεις στη Σύνοδο Κορυφής της 23ης Οκτωβρίου.

Οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης θέλουν: 1. Μεγάλο κούρεμα του χρέους που θα πείσει τις αγορές ότι συνιστά αξιόπιστη λύση του ελληνικού προβλήματος και ταυτόχρονα θα περιορίσει τις ανάγκες χρηματοδότησης από τα κράτη-μέλη και το ΔΝΤ το πολύ στα επίπεδα των 109 δισ. ευρώ που είχαν αποφασιστεί στις 21 Ιουλίου. Κάτι τέτοιο υποστηρίζουν πλέον στην Ευρώπη σημαίνει haircut της τάξης του 50%. Ηδη, οι αγορές προσεξοφλούν ακόμη μεγαλύτερο.

2. Εθελοντική, ει δυνατόν, συμμετοχή των ιδιωτών επενδυτών στο haircut, ώστε να περιοριστεί η υποβάθμιση της Ελλάδας σε επιλεκτική χρεοκοπία (selective default) και όχι σε χρεοκοπία (default), επειδή οι επιπτώσεις θα είναι ευκολότερα διαχειρίσιμες.

Στο δεύτερο σημείο, οι τράπεζες συμφωνούν. Ωστόσο, διαφωνούν με ένα πολύ μεγάλο haircut, ιδιαίτερα οι ελληνικές που έχουν μεγάλη έκθεση σε ελληνικά ομόλογα. Το απόγευμα της Παρασκευής πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη εκπροσώπων των τραπεζών. Ο γενικός διευθυντής του IIF κ. Τσαρλς Νταλάρα από το Παρίσι όπου βρίσκεται για διαπραγματεύσεις με την τρόικα είπε ότι το μεγαλύτερο haircut πρέπει να είναι εθελοντικό, αλλά στο τραπέζι δεν έχουν τεθεί ακόμη συγκεκριμένα νούμερα. Επίσης, σημείωσε πως αδιαπραγμάτευτο είναι ότι τα νέα ομόλογα που θα αντικαταστήσουν τα παλιά θα διέπονται από το αγγλικό δίκαιο.

Τις επόμενες εβδομάδες οι επικεφαλές της τρόικας μαζί με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων και του IIF θα επιχειρήσουν να βρουν μια αποδεκτή λύση για την Ελλάδα.

Μπρα ντε φερ μεταξύ κυβερνήσεων-τραπεζών

Το βράδυ της Παρασκευής υπήρξε μια ακόμη συνάντηση στο Παρίσι μεταξύ του IIF και στελεχών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Στη γαλλική πρωτεύουσα βρισκόταν, επίσης, ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών κ. Φίλιππος Σακινίδης, ο πρόεδρος του ΣΟΕ κ. Γ. Ζαννιάς και ο επικεφαλής του ΟΔΑΗΧ κ. Πέτρος Χριστοδούλου. Από τη Δευτέρα το επίκεντρο των εξελίξεων μεταφέρεται στις Βρυξέλλες. Ο πρόεδρος του Eurogroup κ. Ζαν Κλοντ Γιουνκέρ, ο οποίος προειδοποίησε ευθέως τις τράπεζες ότι εάν δεν δεχθούν μεγάλο εθελοντικό κούρεμα των ελληνικών ομολόγων, τότε οι κυβερνήσεις θα το επιβάλουν, θα συναντηθεί με τον πρόεδρο της Deutsche Bank κ. Γ. Ακερμαν. Στη βελγική πρωτεύουσα θα βρίσκονται επίσης οι επικεφαλές της τρόικας και μαζί με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων και του IIF θα επιχειρήσουν να βρουν μια κοινή αποδεκτή λύση. Το αποτέλεσμα αυτού του μπρα ντε φερ μεταξύ κυβερνήσεων και τραπεζών είναι προς το παρόν αβέβαιο σε ό,τι αφορά την Ελλάδα. Πάντως, φαίνεται ότι οι όποιες επικυλίξεις ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, όπως της Γαλλίας, για τον τρόπο χειρισμού του θέματος της Ελλάδας, κάμφθηκαν με αντιπαλότητα την μερική άρση των επιφυλάξεων της Γερμανίας ως προς την ενίσχυση του EFSF, για να θεωρακιστούν οι ευρωπαϊκές τράπεζες.

Δεν αποκλείεται έξοδος από το ευρώ

Η έξοδος της Ελλάδας από την Ευρωζώνη δεν μπορεί να αποκλειστεί, αν και θα ήταν σκόπιμο η χώρα να εξαπλώσει όλα τα μέσα ώστε να επιλυθεί τα προβλήματα της εντός αυτής, αποφαινεται ο διακεκριμένος οικονομικός σχολιαστής των Financial Times Μάρτιν Γουλφ. Σε συνέντευξη του στην αυριανή εκπομπή των «Φακέλων» στην τηλεόραση του ΣΚΑΪ, ο κ. Γουλφ θεωρεί επίσης ότι το πιθανότερο σενάριο είναι η Ελλάδα να χρεοκοπήσει, αν και τονίζει ότι «μία χρεοκοπία είναι τραγική και δεν τη συνιστώ». Όπως λέει χαρακτηριστικά, «εάν είναι πιθανό να φαντασθεί κανείς ότι η Ελλάδα μπορεί να αποφύγει την χρεοκοπία, είναι πολύ απίθανο να την αποφύγει».

Ο διακεκριμένος αρθρογράφος υπογραμμίζει πως η κατάσταση στην Ελλάδα είναι πολύ δύσκολη, με το τεράστιο δημόσιο χρέος, τα πολύ μεγάλα ελλείμματα, την ανάγκη εξωτερικής χρηματοδότησης, η οποία δεν διδεται εθελοντικά, και την οικονομία να βαθαίνει στην ύφεση. «Απαιτούνται βαθιές αλλαγές», όπως τονίζει ο Μάρτιν Γουλφ, «και ένα πρόγραμμα αποκατάστασης της χώρας, το οποίο δεν είναι το τρέχον, εφόσον αυτό δεν ασχολείται με το να καταστήσει το χρέος βιώσιμο και να αντιμετωπίσει το ακόμη σοβαρότερο θέμα της ανταγωνιστικότητας». Ειδικά το τελευταίο μπορεί να επιλυθεί με δύο μόνον τρόπους, είτε με την έξοδο από την Ευρωζώνη και την υποτίμηση, με όλα τα συνεπαγόμενα προβλήματα, είτε με εσωτερική υποτίμηση.

Με δεδομένες τις αδυναμίες της Ελλάδας, ο ίδιος θεωρεί ότι είναι πολύ δύσκολο να ορθοποδήσει εντός της

Ευρωζώνης, αλλά «αξίζει να προσπαθήσει». Όπως εκτιμά, είναι ουσιαστικά και σε συνεργασία με τους εταίρους της να αντιμετωπίσει τα προβλήματα των ελλειμμάτων και της ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζει εντός Ευρωζώνης. Οπερ σημαίνει πρόγραμμα αναδιάρθρωσης χρέους, εξωτερική χρηματοδότηση της Ελλάδας κατά τη μεταβατική περίοδο, η οποία όπως τονίζει θα χρειασθεί πολλά χρόνια, και ένα πρόγραμμα προσαρμογής ώστε να ανακτήσει την α-

Ο διακεκριμένος σχολιαστής των F.T. Μάρτιν Γουλφ, σε συνέντευξή του στην αυριανή εκπομπή των «Φακέλων», μιλάει για το ελληνικό πρόβλημα.

νταγωνιστικότητα της σε διεθνές επίπεδο. «Εάν μπορεί να τα κάνει όλα αυτά εντός του ευρώ, δεν χρειάζεται να το εγκαταλείψει», δηλώνει στους «Φακέλους» ο κ. Γουλφ. Και όχι μόνο για χάρη των Ελλήνων: Όπως προειδοποιεί, «εάν η Ελλάδα αποχωρήσει από την Ευρωζώνη, θα προκληθεί μεγάλη αστάθεια και στην υπόλοιπη Ευρώπη, χωρίς να γνωρίζουμε πώς θα ελεγχθεί ούτε και ποιες θα είναι οι συνέπειες».

Ο ίδιος αναφέρεται στο σενάριο φίλου του Μπιλ Κλάιν, πρόεδρου ερευνητή του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου, που θεωρεί ότι εάν η Ελλάδα ανταποκρινόταν στους δημοσιονομικούς της στόχους και είχε

λογική ανάπτυξη, θα μπορούσε να διαχειριστεί το εξωτερικό της χρέος άνευ χρεοκοπίας. Όπως επισημαίνει, όμως, αυτό σιτηρίζεται στην υπόθεση πρωτογενούς πλεονάσματος 4,5% του ΑΕΠ, ενώ σημαίνει ότι θα χρειαζόταν εικοσαετές πρόγραμμα λιτότητας. Παραδέχεται ότι ένα τέτοιο σενάριο «δεν είναι ανέφικτο, υπάρχουν λίγες χώρες στην Ιστορία που το κατόρθωσαν, αλλά θα χρειαστεί επίσης τεράστια ποσά συνεχούς στήριξης» από το εξωτερικό. Όμως, οι υποθέσεις αυτές θεωρούνται υπεραυστάξες από τον κ. Γουλφ, γι' αυτό εκτιμά πως η αποτροπή της χρεοκοπίας είναι πολύ απίθανη. «Μία χρεοκοπία είναι τραγική και δεν τη συνιστώ, αλλά εάν συμβεί, πρέπει να συμβεί άπαξ, να είναι μεγάλης κλίμακας, να μην επαναληφθεί για πολλές-πολλές γενιές και να εξασφαλίσει βιώσιμο χρέος, το οποίο, στην περίπτωση της Ελλάδας, πρέπει να μειωθεί 50% ή και περισσότερο». Όπως λέει, «σε μία αναδιάρθρωση χρέους πιθανώς τα χρηματοπιστωτικά ή τα άλλα ιδρύματα που παρείχαν ασφάλιση έναντι ελληνικής χρεοκοπίας θα πρέπει να διασθώθουν. Πάντως, αυτό δεν είναι πρόβλημα της Ελλάδας αλλά των κυβερνήσεων των κρατών όπου βρίσκονται τα εν λόγω ιδρύματα».

Όταν του ζητείται να εκτιμήσει γιατί καθυστερεί η χρεοκοπία, ο κ. Γουλφ απαντά πως «η εντύπωσή μου είναι ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν την επιθυμεί, οι κυβερνήσεις ποτέ δεν την επιθυμούν, ενώ οι εταίροι της στην Ευρωζώνη τρομοκρατούνται, σκεπτόμενοι πως μία χρεοκοπία... θα πυροδοτήσει ενδεχομένως και άλλες, πιθανώς και σε πολύ μεγάλες χώρες».

Σόρος: Αναδιάρθρωση του χρέους κατά 50%

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΚΩΚ

Με δηλώσεις του στην «Κ», ο Τζορτζ Σόρος επιμένει ότι το ελληνικό χρέος πρέπει να αναδιάρθρωθεί κατά 50%. Θέτει όμως δύο σημαντικές προϋποθέσεις: Πρώτον, η Ελλάδα να παραμείνει μέλος του ευρώ και, δεύτερον, η αναδιάρθρωση να είναι εθελοντική.

Ο διάσημος επενδυτής μάς μίλησε με αφορμή την τελευταία δημόσια παρέμβασή του, σε μια προσπάθεια να πείσει τους Ευρωπαίους ηγέτες να λάβουν δραστικά μέτρα για την επίλυση της κρίσης του ευρώ, έστω και στο παρά πέντε. Η είδηση ότι είναι ο ιθύνων νους πίσω από την ανοιχτή επιστολή προς τους Ευρωπαίους ηγέτες που δημοσίευσε οι μεγαλύτερες εφημερίδες της ηπείρου -συμπεριλαμβανομένης της «Κ»- την περασμένη Τετάρτη προκάλεσε αίσθηση σε όσους δεν έχουν παρακολουθήσει τη στάση του στην κρίση χρέους. Και όμως, ο κ. Σόρος ήταν ένας από τους πρώτους Αμερικανούς αναλυτές που αντιλήφθηκαν τον κίνδυνο να διαλυθεί η Ευρωζώνη σε περιπτώσεις εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ. Ο ίδιος έχει συγκεκριμένες προτάσεις για την έξοδο από την κρίση - μάλιστα, προσφέρει τις συμβουλές του και στον Έλληνα πρωθυπουργό κ. Γ. Παπανδρέου.

Την έκκληση συνυπογράφουν περίπου 100 προσωπικότητες - στην πλειονότητά τους, πολιτικοί και ακαδημαϊκοί που έχουν συνδέσει το έργο τους με το ευρωπαϊκό όραμα και συμμετέχουν στο European Council of Foreign

Relations (όσοι ενδιαφέρονται μπορούν να την υπογράψουν στον ιστότοπο www.appealforeurope.org). Μεσοπρόθεσμα, ζητούν κοινό υπουργείο Οικονομικών και νέα συνθήκη που θα ενισχύει την πειθαρχία, θα εγγυάται τις καταθέσεις και θα στηρίζει την ανάπτυξη. Πιο άμεσα, προτείνουν την «επιστροφή» του EFSF για την παροχή εγγυήσεων στο τραπεζικό σύστημα, με την EKT να αναλαμβάνει την εποπτεία των τραπεζών. Επίσης, ζητούν αναδιάρθρωση του χρέους όλων των χωρών που έχουν ανάγκη, με την έκδοση νέων ομολόγων, που θα γίνονται αποδεκτά από την EKT με χαμηλότερο discount.

Όπως οι περισσότεροι αναλυτές, ο κ. Σόρος πιστεύει ότι «η Ελλάδα βρίσκεται σε τρομερή κατάσταση και αντιμετωπίζει πιθανή χρεοκοπία». Σε αντίθεση όμως με οικονομολόγους όπως ο Νουριέλ Ρουμπίνι που θεωρούν αναπόφευκτη μία μη ελεγχόμενη χρεοκοπία και έξοδο από την Ευρωζώνη, εκείνος προειδοποιεί ότι «αν υπάρχει μη ελεγχόμενη χρεοκοπία της Ελλάδας, αυτό θα προκαλούσε κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και θα οδηγούσε σε παγκόσμια ύφεση». Είναι επίσης πεπεισμένος ότι πρέπει να γίνει μεγάλο «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων, της τάξης του 50%. Όπως απαντά σε ερώτηση της «Κ», «το ελληνικό χρέος χρειάζεται να αναδιρθωθεί, διότι είναι πολύ μεγάλο. Αν είναι εφικτό, αυτό θα πρέπει να γίνει εθελοντικά, ώστε να μην προκληθεί πιστωτικό γεγονός. Θα μπορούσε να γίνει με την έκδοση νέων ομολόγων που θα έχουν την

Ο κ. Σόρος ήταν ένας από τους πρώτους που αντιλήφθηκαν τον κίνδυνο να διαλυθεί η Ευρωζώνη σε περίπτωση εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ.

Ο γκουρού των αγορών θεωρεί απαραίτητες δύο προϋποθέσεις: η Ελλάδα να παραμείνει μέλος του ευρώ και η αναδιάρθρωση να είναι εθελοντική.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αναβολή
του Σεμιναρίου Γαστρονομίας
στη Θεσσαλονίκη
στις 19/10/2011

Το περιοδικό Γαστρονόμος και η Miele σας ενημερώνουν ότι το Μάθημα Γαστρονομίας στη Θεσσαλονίκη με τον σεφ Αλέξανδρο Παπανδρέου στις 19/10/2011 αναβάλλεται και σύντομα θα ενημερωθείτε για τη νέα ημερομηνία πραγματοποίησης του.

γαστρονόμος

Miele

Μη βιώσιμο το ελληνικό και το... γαλλικό χρέος

Ανησυχπτικές διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – «Καμπανάκι» για Σλοβενία, Πορτογαλία και Ιρλανδία

Του ΛΕΩΝΙΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας δεν είναι βιώσιμο στα σημερινά επίπεδα, καταλήγει ειδική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία «βλέπει» ως επόμενα θύματα της κρίσης χρέους τη Γαλλία και τη Σλοβενία. Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δυνατότητα και τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους στα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης διαπιστώνει ότι οι πρώτες ανησυχπτικές ενδείξεις για την Ελλάδα είχαν εμφανιστεί το 2002, ενώ οι δείκτες βιωσιμότητας έφθασαν στο «κόκκινο» το 2009. Ένας από τους λόγους που πυροδότησαν την κρίση χρέους στην

Ελλάδα –πέραν της πιστωτικής κρίσης του 2008 και των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας– ήταν οι στρεβλώσεις στην αγορά ακινήτων: υψηλές τιμές και μεγάλο ποσοστό ιδιοκατοίκησης από χαμηλά εισοδήματα. Τα συμπεράσματα αυτά ενισχύουν ακόμα περισσότερο την ανάγκη μεγαλύτερου «κούρεματος» από αυτό που είχε αποφασιστεί στη σύνοδο κορυφής της 21ης Ιουλίου. Ταυτόχρονα, επιταχύνει τις διεργασίες για την εξεύρεση ενός νέου προγράμματος ανταλλαγής ομολόγων. Ήδη έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις σε επίπεδο τραπεζών, ΕΚΤ και ΔΝΤ, για «κούρεμα» της τάξης του 30–50% του ελληνικού

Τα πρώτα σημάδια δημοσιονομικού εκτροχιασμού της Ελλάδας είχαν εμφανιστεί το 2002, με κορύφωση το 2009.

χρέους. Εξάλλου, την Τρίτη άρχισε ένας νέος γύρος επαφών στη Ρώμη μεταξύ του Institute of International Finance υπό τον γενικό διευθυντή του Τσαρλς Νταλάρα και των τεκνοκρατών της Κομισιόν με επικεφαλής τον πρόεδρο της Οικονομικής και Νομισμα-

τικής Επιτροπής, Βιτόριο Γκριλί, για να διερευνηθούν τις δυνατότητες ενός εθελοντικού μεν, αλλά μεγαλύτερου haircut.

Οι συζητήσεις, τις οποίες επιβεβαίωσε την Πέμπτη ο πρόεδρος του Ευρογρουπ Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ, θα συνεχιστούν και την εβδομάδα αυτή με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ΔΝΤ και της ΕΚΤ.

Η αρχική πρόταση του Ιουλίου προέβλεπε απώλειες 21% για τις τράπεζες και μείωση του ονομαστικού χρέους (haircut) κατά 11,5%. Τώρα, εξετάζεται ένα σενάριο που θα οδηγεί σε απώλειες της τάξης του 40% σε όρους καθαρής παρούσης αξίας των ομολόγων (NPV) για τις τράπεζες. Στο

χος είναι η εθελοντική συμμετοχή, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος να θεωρηθεί η απόφαση αυτή πιστωτικό γεγονός, δηλαδή χρεοκοπία.

Στο «κόκκινο» και η Γαλλία

Όμως, τα πράγματα φαίνεται να γίνονται πιο περίπλοκα, καθώς το πρόβλημα χρέους δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά και χώρες που ανήκουν στον πυρήνα της Ευρωζώνης.

Η Επιτροπή στην ίδια μελέτη διαπιστώνει ότι «ακόμα και υπό το πιο αισιόδοξο σενάριο, το δημόσιο χρέος της Γαλλίας, της Ιρλανδίας και της Ελλάδας δεν είναι βιώσιμα, ενώ υπό κάποια άλλα σενάρια κρίνονται ως μη βιώσιμα και εκείνα της Πορτογαλίας

και της Σλοβενίας». Από το συμπέρασμα αυτό γίνεται σαφές ότι η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη έχει ξεφύγει από τους λεγόμενους αδίναντους κρίκους (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία), που έχουν ήδη λάβει βοήθεια από την τρόικα, και απειλεί μεγάλες οικονομίες όπως της Γαλλίας. Αυτό λωστε το έχει επιστομάνει πολλοί φορές ο απερχόμενος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Ζαν-Κλοντ Τρισέ, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποιεί πως, αν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα λιτότητας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, τότε το δημόσιο χρέος σε επίπεδο Ευρωζώνης θα ξεπεράσει το 100% του ΑΕΠ μετά το 2020.

Κρίσιμες ερωτήσεις - απαντήσεις για το επερχόμενο «κούρεμα»

Θα καθυστερεί η αντιμετώπιση της κρίσης χρέους σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, τόσο πιο περίπλοκα γίνονται τα πράγματα και καθημερινά εισέρχονται στο λεξιλόγιό μας νέοι όροι. Η παρακολούθηση των εξελίξεων απαιτεί τη γνώση των όρων αυτών. Η «Κ», σε συνεργασία με ειδικούς, απαντά στις κρισιμότερες και πιο συνήθεις ερωτήσεις που αφορούν την κρίση χρέους και τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με την αντιμετώπισή της.

– Τι είναι το haircut του δημοσίου χρέους και πώς γίνεται;

– Haircut ή «κούρεμα» είναι η μείωση του δημοσίου χρέους. Εάν για παράδειγμα το δημόσιο χρέος είναι 100 δισ. ευρώ και μειωθεί στα 80 δισ. ευρώ, τότε το haircut είναι 20%. Το haircut συνήθως γίνεται με ανταλλαγή των παλαιών ομολόγων με νέα μικρότερης αξίας.

– Ποια η διαφορά μεταξύ της μείωσης της παρούσας αξίας των χρέους και του haircut;

– Ένα ποσό σήμερα έχει μεγαλύτερη αξία από το ίδιο ποσό αν είναι να το πάρουμε ύστερα από ένα χρόνο. Για τον λόγο αυτό, όταν αγοράζουμε ένα ομόλογο 100 ευρώ που λήγει ύστερα από 10 χρόνια, ζητάμε ένα επιτόκιο, το οποίο μας ανταμείβει για την αναμονή. Αν αυξηθεί η διάρκεια του ομολόγου και διατηρηθεί ίδιο το επιτόκιο, τότε η καθαρή παρούσα αξία μειώνεται, διότι περιμένουμε περισσότερο χρόνο για να πάρουμε τα ίδια χρήματα. Αν μειωθεί η τιμή του ομολόγου, αλλά διατηρηθεί σταθερό το επιτόκιο και η διάρκεια, τότε έχουμε haircut. Στην πράξη συμβαίνουν και τα δύο: haircut και μείωση της παρούσας αξίας, όπως προέβλεπε και η απόφαση της 21ης Ιουλίου.

– Ποια ήταν η πρόταση ανταλλαγής ομολόγων της 21ης Ιουλίου;

– Προέβλεπε τέσσερις εναλλακτικές: α) ανταλλαγή με 30ετή ομόλογα χωρίς μείωση ονομαστικής αξίας, β) ανταλλαγή με μετακλιπση ελληνικών κρατικών ομολόγων σε 30ετή χωρίς μείωση ονομαστικής αξίας, γ) ανταλλαγή με 15ετή ομόλογα με μείωση ονομαστικής αξίας.

δ) ανταλλαγή με 30ετή και μείωση της ονομαστικής αξίας. Αυτή η εναλλακτική προέβλεπε μείωση της παρούσας αξίας κατά 21% και haircut 11,5%.

– Ποια πρόταση εξετάζεται σήμερα; – Εξετάζονται προτάσεις που θα έχουν

ως αποτέλεσμα απώλειες για τις τράπεζες 30% - 50% (μείωση παρούσας αξίας), χωρίς αυτό να θεωρηθεί πιστωτικό γεγονός (χρεοκοπία).

– Το haircut αφορά όλα τα ελληνικά ομόλογα;

– Όχι. Από τα 350 δισεκατομμύρια ευρώ του χρέους, το haircut θα εφαρμοστεί σε λιγότερο από 200 δισ., αφού 70 δισ. περίπου είναι δάνεια της τρόικας, 60 δισ. είναι ομόλογα στην κατοχή των κεντρικών τραπεζών και 16,5 δισ. είναι σε έντοκα γραμμάτια.

– Η ανταλλαγή ομολόγων αφορά και τους απλούς αποταμιευτές που έχουν αγοράσει ομόλογα;

– Όχι, μέχρι στιγμής.

– Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του haircut;

– Το δημόσιο χρέος μειώνεται σε επίπεδα που μπορεί να το εξυπηρετεί το δημόσιο. Δηλαδή, γίνεται βιώσιμο. – Ποιες είναι οι αρνητικές επιπτώσεις; – α) Το ποσοστό του haircut μεταφράζεται σε αντίστοιχη ζημία των ομολογιούχων (τράπεζες, ασφαλιστικά Ταμεία, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.).

β) Η μείωση της αξίας των ομολόγων σημαίνει μειωμένα έσοδα από τόκους.

γ) Μετά το haircut και τις ζημίες, οι επενδυτές δεν εμπιστεύονται πλέον τη χώρα, με αποτέλεσμα η οικονομία να παραμείνει εκτός αγορών. Το haircut μεταξύ 30% και 60% μπορεί να αφήσει μία οικονομία εκτός αγορών έως 12 χρόνια. Ο μέσος όρος είναι γύρω στα 5 με 7 χρόνια, αλλά υπήρξαν περιπτώσεις άνω των 20 ετών!

– Ποιο είναι το κόστος από ένα haircut μεταξύ 30% και 50% στις ελληνικές τράπεζες;

– Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, αυτό ανέρχεται σε 18,4 με 31 δισ.

– Πόσο haircut αντέχουν οι ελληνικές τράπεζες;

– Εκτιμάται ότι ανώτατο όριο είναι το 30%, κατά το οποίο ορισμένες τράπεζες ίσως να μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την κεφαλαιακή επίθεση χωρίς να προσφύγουν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το οποίο ήδη διαθέτει πόρους 10 δισ. ευρώ και άμεσα θα ενισχυθούν, βάσει μνημονίου, στα 30 δισ. – Οι καταθέσεις κινδυνεύουν;

– Όχι, διότι αφενός υπάρχει εγγύηση καταθέσεων μέχρι 100.000 ευρώ ανά καταθέτη και ανά τράπεζα από το ελληνικό Δημόσιο, και αφετέρου υπάρχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Τα σενάρια-κριτήρια για τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους

● Δημόσιο χρέος το 2010
■ Σενάριο για το ανώτατο όριο, ώστε να είναι βιώσιμο.

1 Δημόσιο χρέος βάσει των τριών καλύτερων δημοσιονομικών ετών την περίοδο 1975-2010, με τα υψηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα και με βάση την καλύτερη αναλογία ανάπτυξης και κόστους δανεισμού την περίοδο 1990-2010.

2 Δημόσιο χρέος βάσει των τριών καλύτερων δημοσιονομικών ετών την περίοδο 1990-2009, με τα υψηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα και με βάση την καλύτερη σχέση ανάπτυξης και κόστους δανεισμού την περίοδο 1990-2010.

3 Δημόσιο χρέος βάσει των υψηλότερων πρωτογενών πλεονασμάτων την περίοδο 1975 - 2010 και σύμφωνα με τις προβλέψεις για ανάπτυξη και κόστος δανεισμού την περίοδο 2008-2014.

4 Δημόσιο χρέος βάσει των υψηλότερων πρωτογενών πλεονασμάτων την περίοδο 1990-2009 και σύμφωνα με τις προβλέψεις για ανάπτυξη και κόστος δανεισμού την περίοδο 2008-2014.

ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Οκτώβριος 2011)

Μετά το haircut το δημόσιο χρέος θα μειωθεί, αλλά θα χρειαστούν νέα μέτρα λιτότητας για όσα χρόνια η Ελλάδα θα βρίσκεται εκτός αγορών.

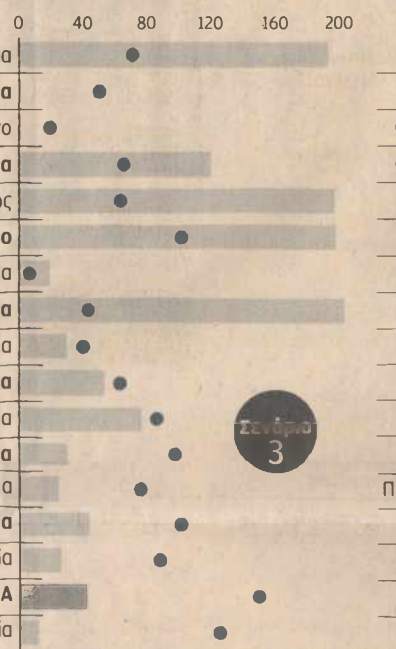
που υποκαλύπτει τη ζημία από το haircut ακόμα κι αν αυτό φτάσει ή ξεπεράσει το 50%.

– Ποιο το κόστος στα ασφαλιστικά Ταμεία;

– Haircut 30% - 50% θα κοστίζει περίπου 6 δισ.

– Το κόστος για τις ξένες τράπεζες;

– Μόνο οι ζημιές από τη μείωση της αξίας των ομολόγων υπολογίζονται σε 15 με 25 δισ. ευρώ μόνο για τις ευρωπαϊκές τράπεζες. Η Ευρωπαϊκή Κε-

ντρική Τράπεζα κατέχει περίπου 96 δισ. ευρώ. Επομένως θα «γράφει» ζημιές στο ισοζύγιο της ύψους 29 - 48 δισ. ευρώ, προκαλώντας πιέσεις στο ευρώ και ενισχύοντας τις πληθωριστικές πιέσεις στην Ευρωζώνη.

– Το Δημόσιο ζημιώνεται;

– Το κράτος χάνει μέρος του οφέλους από το haircut καθώς θα δώσει χρήματα για τη στήριξη των τραπεζών και των ασφαλιστικών Ταμείων.

Επίσης, το haircut προκαλεί εκτίναξη του κόστους δανεισμού. Για παράδειγμα, ένα haircut 40% προκαλεί αύξηση των spread κατά 270 μονάδες βάσης το πρώτο έτος και κατά 5.000 μονάδες βάσης ύστερα από τέσσερα χρόνια. Μεγαλύτερο haircut, π.χ. 75%, εκτινάσσει τα spread έως και κατά 127 μονάδες βάσης. Επομένως, αυξάνεται το κόστος δανεισμού τόσο για τη χώρα όσο και για τις τράπεζες και κατά συνέπεια για τους δανειολήπτες (και τους καταθέτες).

– Μετά το haircut χρειάζονται νέα μέτρα λιτότητας;

– Ναι. Ο αποκλεισμός από τις αγορές σημαίνει ότι οι δαπάνες του κράτους δεν πρέπει να ξεπερνούν τα έσοδά του. Διότι δεν μπορεί να δανειστεί. Συνεπώς, τα μέτρα λιτότητας θα πρέπει να είναι πολλαπλάσια του ελλείμματος που υπήρχε πριν από το haircut. Αν σήμερα το ελληνικό κράτος έχει έλλειμμα 18 δισ., τότε θα χρειαστούν μέτρα άμεσας εξοικονόμησης άνω των 18 δισ. τουλάχιστον για όσο διάστημα βρίσκεται εκτός αγορών.

– Μετά το haircut δεν θα υπάρχει οικονομική βοήθεια από την τρόικα;

– Θα υπάρξει, αλλά όχι για να χρηματοδοτούνται ελλείμματα. Αν δεν υπάρξει χρηματοδότηση μετά το haircut, τότε οικονομικά μοντέλα υπολογίζουν ότι μπορεί να υπάρξει ύφεση 17% στη διετία που ακολουθεί και εκτίναξη της ανεργίας στο 25% το 2013.

Χρωστάμε διπλάσια από όσα αντέχουμε

Η τελευταία μελέτη της Επιτροπής υπολογίζει ότι το ελληνικό δημόσιο χρέος, για να είναι βιώσιμο, θα πρέπει να είναι μικρότερο του 60% του ΑΕΠ (βάσει του χειρότερου σεναρίου) ή να μην ξεπερνά το 110% του ΑΕΠ (βάσει του πιο αισιόδοξου σεναρίου).

Σήμερα το ελληνικό δημόσιο χρέος ξεπερνά το 140% του ΑΕΠ και το 2012 εκτιμάται από την Επιτροπή ότι θα φτάσει το 180%, χαρακτηριζόντάς το μη βιώσιμο. Με άλλα λόγια, σήμερα το χρέος είναι υπερδιπλάσιο από τα όρια αντοχής της ελληνικής οικονομίας.

Τα βασικά συμπεράσματα της έκθεσης είναι:

- Πρώτον, το ελληνικό δημόσιο χρέος εξέπνευσε σήμερα 505 από το 2002, ενώ έφτασε στο «κόκκινο» το 2009.
- Δεύτερον, στα σημερινά επίπεδα δεν θεωρείται βιώσιμο το δημόσιο χρέος σε Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία και υπό κάποια κριτήρια της Πορτογαλίας και της Σλοβενίας.
- Τρίτον, το δημόσιο χρέος σε όλες τις χώρες της Ευρωζώνης εκτινάχθηκε μετά την πιστωτική κρίση του 2008, καθώς τα κράτη αύξησαν τις δαπάνες προκειμένου να στηρίξουν τις τράπεζες, να εγγυηθούν τις καταθέσεις και να βοηθήσουν στην τόνωση της ρευστότητας και της οικονομίας.
- Τέταρτον, οι χώρες με διαρθρωτικά προβλήματα (όπως η Ελλάδα) ήταν οι πιο ευάλωτες και η πιστωτική κρίση εξελίχθηκε σε κρίση χρέους.
- Πέμπτον, το δημόσιο χρέος της Ευρωζώνης συνολικά έχει αποκτήσει αυξητική δυναμική και μετά το 2020 θα ξεπεράσει το 100% του ΑΕΠ.

Τα κριτήρια

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αξιολόγηση του χρέους των 17 χωρών της Ευρωζώνης χρησιμοποίησε τα εξής σενάρια:

α) Πόσο θα ήταν το δημόσιο χρέος ως προς το ΑΕΠ αν μειώνονταν τα επιτόκια και αυξανόταν ο ρυθμός ανάπτυξης κατά μία ποσοστιαία μονάδα.

β) Πόσο θα ήταν το χρέος αν αυξάνονταν τα επιτόκια και μειωνόταν η ανάπτυξη κατά μία μονάδα.

γ) Πόσο ήταν το χρέος στις καλύτερες περιόδους από το 1975 μέχρι το 2010.

δ) Πόσο ήταν το δημόσιο χρέος στις καλύτερες χρονιές με πρωτογενή πλεονάσματα στις ίδιες περιόδους.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΓΟΡΑ. **ΑΝΑΛΥΣΗ** από τη ΖΕΞΑ ΖΗΚΟΥ

Τα «τοξικά» ομόλογα κατέστρεψαν τις ελληνικές τράπεζες...

Η κατάσταση έχει επιδεινωθεί δραματικά στο καταχρεωμένο ελληνικό κράτος και στις ρηγμαγμένες τράπεζες, που εμφανίζουν εικόνα και προοπτικές απόλυτης καταστροφής. Εξαντίζονται οι κεφαλαιοποιήσεις, ενώπιε haircut (κούρεμα) –πάνω από 40% ή κάτι ακόμη χειρότερο– και αναγκαστικών κρατικοποιήσεων. Το μεγάλο «κούρεμα» που φοβούνταν τόσο καιρό οι πάντες, με εξαίρεση τους χειραγωγούμενους καθηγυγές και αναλυτές, φαίνεται τώρα αναπόφευκτο και προεξοφλείται με τη δραματική απαξίωση των τραπεζών, οι οποίες θα υποστούν νέες τεράστιες απώλειες κεφαλαίων, οδηγούμενες σε αναγκαστική κρατικοποίηση ή σε άνευ όρων «εκποίηση» –αν βρεθούν ξένοι αγοραστές. Υπό την πίεση εσπευσμένων ρευστοποιήσεων, οι κεφαλαιοποιήσεις τους εξαντμίζονται, παρασύροντας στο ταμπλό του Χρηματοπιστωτικού Αθηνών τις τραπεζικές μετοχές στα Τάρταρα.

Σε περίπτωση haircut της τάξης του 50% στην ονομαστική αξία των ομολόγων, τότε οι ελληνικές τράπεζες θα υποστούν περαιτέρω απομείωση 27 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα τον αφανισμό του συνόλου των ιδίων κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος. Σκέψεις απειλίσιας κυριάρχησαν στις αρχές της περασμένης εβδομάδας, που κατέρρεαν οι μετοχές στο τραπεζικό ταμπλό, ακόμη και

στην Εθνική Τράπεζα για την πώληση ολόκληρης της τουρκικής θυγατρικής της, Finansbank, για να αποφυγεί το ενδεχόμενο ένταξής της στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Εκτιμάται ότι οι ελληνικές τράπεζες μπορούν να αντέξουν μόνον ένα «κούρεμα» έως 30% χρησιμοποιώντας δικές τους πηγές άντλησης κεφαλαίων, διαφορετικά αντιμετωπίζουν το φάσμα της κρατικοποίησης. Η πιθανότητα κρατικοποίησης των ελληνικών τραπεζών στο πρώτο μνημόνιο του 2012 μεγεθύνεται επικίνδυνα. Στην περίπτωση που η ελληνική κυβέρνηση αποδεχτεί «κούρεμα» του ελληνικού χρέους σε υψηλότερα επίπεδα από το 30%, σε συνδυασμό και με τις κεφαλαιακές ανάγκες που θα προκύψουν από τη ραγδαία αύξηση των επισφαλών δανείων και εξ αιτίας της πολύ βαθιάς ύφεσης, όπως θα αναμένεται να δείξουν οι έλεγχοι που διενεργεί η εταιρεία BlackRock, τότε οι τράπεζες θα υποχρεωθούν να προσφύγουν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, στο οποίο είναι επικεφαλής ο κ. Π. Θωμόπουλος.

Ο Ευ. Βενιζέλος έκανε αρχικά το μοιραίο λάθος να αποδεχθεί πρόθυμα στη σύνοδο των Βρυξελλών στις 21 Ιουλίου την «εθελοντική» αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους με «κούρεμα» 21%, δηλαδή τη συμμετοχή ιδιωτικών φο-

Η εικόνα και οι προοπτικές απόλυτης καταστροφής που εμφανίζουν οι ελληνικές τράπεζες προκαλεί σκέψεις απελπισίας ακόμη και στην Εθνική Τράπεζα για την πώληση ολόκληρης της τουρκικής θυγατρικής της, Finansbank.

ρέων, τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών στο δεύτερο πακέτο βοήθειας προς τη χώρα μας, παρότι το όφελος για την ελληνική οικονομία ήταν αμφίβολο και οι κίνδυνοι μεγάλοι επειδή άνοιξε ο ασκός του Αϊόλου. Τώρα επεξεργάζεται το δεύτερο ολέθριο λάθος, καθώς ο πρωθυπουργός μοιάζει να έχει συγκατατεθεί σε μεγάλο «κούρεμα», κατ'ανάγκη όχι πια εθελοντικό, των ελληνικών κρατικών ομολόγων. Ακόμη και με την αποχώρηση του Ζαν-Κλοντ Τρισέ από την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στο τέλος Οκτωβρίου, μοιάζει να χάνεται και το τελευταίο οχυρό αντίστασης για μας εντός της Ευρωζώνης.

Δυστυχώς, η γράφουσα δικαιώνεται...

Την Κυριακή 20 Δεκεμβρίου του 2009, η στήλη προειδοποιούσε για τα εξής: «Τώρα, η εφιαλτική διόγκωση των ελλειμμάτων και η κολύπη τους με δανεικά φέρνει στο επικεντρο διεθνώς το ζήτημα της φερεγγυότητας της χώρας μας. Είναι σε θέση η Ελλάδα να εγγυηθεί τα ομόλογα που εκδίδει; Ή θα σταματήσουν οι πιστωτές της να την εμπιστεύονται και θα οδηγηθεί στη χρεοκοπία; Από την έναρξη της κρίσης έως σήμερα, η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας έχει επιδεινωθεί δραματικά. Και δυστυχώς, οι ελληνικές τράπεζες, που έχουν φορτωθεί με τα ελληνικά ομόλογα, υποβαθμίζονται. Ο γόρδιος δεσμός τραπεζών-ομολόγων-κράτους έχει ημερομηνία λήξης και αναπόφευκτα θα οδηγήσει την πρόσκαιρα επωφελημένη σχέση σε δράμα για όλους. Η χώρα έχει το μεγαλύτερο στην Ευρωζώνη έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ, εφιαλτικό δημόσιο χρέος και επιπλέον καλπάζον δημοσιονομικό έλλειμμα. Η κατάσταση, δηλαδή, προσομοιάζει με εκείνη χωρών οι οποίες στο παρελθόν έχουν χρεοκοπήσει».

Η προειδοποίηση για τον «γόρδιο δεσμό τραπεζών-ομολόγων-κράτους» είχε επανειλημμένως αναφερθεί στη στήλη.

«Η διάγνωση της δεινής κατάστασης δεν αφήνει περιθώρια για «θυανές» ελπίδες. Οι ελληνικές τράπεζες μοιραίως έχουν φορτωθεί με τα ελληνικά ομόλογα και αυξανόμενα. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παγιδεύτηκε από την κρίση του χρέους που έχει οδηγήσει την οικονομία ουσιαστικά στη χρεοκοπία. Στα βιβλία τους έχει αυξηθεί η περικοτικότητα σε «τοξικά» ομόλογα του ελληνικού Δημοσίου. Η φυγή των μεγάλων διεθνών μετόχων από τις ελληνικές τραπεζικές μετοχές είναι ραγδαία. Την πίεση εντείνει και η εκκαθαρά, καθώς για την αμβλύτητα των επιπτώσεων της κρίσης τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα νοικοκυριά «καταναλώνουν» τα οποία αποθέματα καταθέσεων είχαν δημιουργήσει τα προηγούμενα χρόνια. Παρά το ότι η Ελλάδα εφαρμόζει τα σκληρότερα δημοσιονομικά μέτρα από κάθε άλλη πλούσια χώρα μετά το 1945, το χρέος της θα φθάσει το 165% του ΑΕΠ το 2014. Υπολογίζεται ότι το 90% των ελληνικών ομολόγων που κυκλοφορούν βρίσκεται θαμμένο στα βιβλία των τραπεζών. Μια απομείωση της αξίας των ομολόγων λόγω χρεοκοπίας θα δημιουργήσει προβλήματα στις τράπεζες και στα ασφαλιστικά ταμεία. Αυτές τις επισημάνσεις τις έγγραφε την Κυριακή 13 Μαρτίου 2011.